

Op weg naar de brugklas

Kinderen uit groep 8 zijn beter voorbereid op de middelbare school en kinderen in de brugklas worden beter begeleid. Dat is het resultaat van zeven jaar samenwerking tussen Het Stedelijk, Stichting Archipel en Praktijkonderwijs Zutphen.

Mag je eten in de klas?

Veel kinderen vragen zich af wat hun te wachten staat op de middelbare school. Vaak geven brugklassers (oud-leerlingen van de basisschool) hier antwoord op. Zij bezoeken hun oude basisschool en de kinderen uit groep 8 mogen vragen stellen. In de praktijk varieert dat van 'Hoeveel pauzes heb je?', 'Mag je eten in de klas?' tot 'Hoeveel vakken krijg je?' en 'Is het gebouw erg groot?'

'Warme overdracht' of mentorgesprek

Zowel de leerkrachten van groep 8 als de mentoren van de brugklas ervaren de 'warme overdracht' als zeer waardevol, misschien wel als het belangrijkste resultaat van de samenwerking tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. In april al vindt de 'warme overdracht' of het mentorgesprek plaats van zorgleerlingen, daar doen alle Zutphense scholen aan mee. De Archipelscholen hebben in juni ook nog mentorgesprekken voor alle leerlingen. Dan zijn de klassen ingedeeld en is de mentor van iedere leerling bekend: de leerkracht van groep 8 bespreekt ieder kind met de betreffende mentor.

Daan: *"Ik vond het erg leuk dat oud-leerlingen in groep 8 kwamen vertellen over de brugklas. We waren benieuwd naar de regels op Het Stedelijk, naar de verschillende vakken en of je muziek mocht luisteren in de klas. Ze vertelden ook over de Daltonuren, de kluisjes, wat je moet doen als je te laat bent of als een docent ziek is. Het gaf een goed beeld van de middelbare school."*

Henry Brinkman (mentor brugklas): *"Ik vind de 'warme overdracht' cruciaal. De basisschool stelt weliswaar een onderwijskundig rapport op maar sommige informatie kun je daarin niet kwijt. Bijvoorbeeld bepaalde gevoeligheden van een leerling waar je rekening mee kunt houden of soms heel praktische tips."*

Dienke de Gruyter (jaarlaag-coördinator klas 1 en 2, Lyceum): *"Een bijkomend voordeel van de 'warme overdracht' is dat je een persoonlijke band opbouwt met de leerkracht van groep 8 en dat je elkaar makkelijker weet te vinden."*

Lucy Goossens (IB-er van Het Mozaïek): *"Ik ervaar de 'warme overdracht' als zeer waardevol. Wij hebben verschillende jaren met een kind gewerkt, we kennen het en weten vaak welke aanpak wel of niet werkt. Het zou zonde zijn als het voortgezet onderwijs het wiel opnieuw uit zou moeten vinden."*

Hermien Bosma (teamleider onderbouw, Praktijkonderwijs): *"Door de 'warme overdracht' zijn wij beter in staat de leerlingen in de juiste klas te plaatsen, op het juiste niveau, zodat het kind al vanaf dag één op de juiste plek zit."*

Margreeth de Graaff (jaarlaag-coördinator leerjaar 1, Vakcollege): *"Niet alleen de mentor moet op de hoogte zijn, sommige informatie is voor alle docenten waar de leerling les van krijgt van belang. Daarom maak ik een korte samenvatting met de belangrijkste aandachtspunten per leerling voor mijn collega's."*

Ton Straayer (leerkracht groep 7, met jarenlange ervaring in groep 8): *"Door mijn bezoek aan Het Stedelijk kan ik mijn leerlingen beter op weg helpen bij het leren van bijvoorbeeld Engelse woordjes. En dat wat ik geleerd heb over het maken van boekverslagen, pas ik nu al toe in groep 7."*

Dienke de Gruyter (jaarlaag-coördinator klas 1 en 2, Lyceum): *"Als een leerkracht van de basisschool alle niveaus in één klas aan kan, moet mij dat binnen één eerste klas toch ook lukken?"*

Sarah zegt na zeven weken middelbare school: *"Ik ben nu helemaal gewend". Daan vult aan: "Ik ben de basisschool al bijna vergeten."*

Lucy Goossens (IB-er van Het Mozaïek): *"Enkele weken na de start van het schooljaar bezoeken we 'onze kinderen' op hun middelbare school om te vragen hoe het gaat, of ze kunnen wennen, of ze nog hulp nodig hebben etc. De kinderen vinden het geweldig even een vertrouwd gezicht te zien tussen al dat nieuwe."*

Hoogbegaafdheid

Het Stedelijk mag zich 'begaafdheidsprofiel school' noemen. Daar zijn we trots op want dat betekent dat we officieel worden erkend als een school die begaafde leerlingen extra uitdaging en ondersteuning biedt. Daarbij gaat het niet alleen om cognitief begaafden, maar ook om artistiek of anderszins 'uitstekende' jongeren. Vaak wordt daarom het begrip 'getalenteerden' in plaats van 'begaafden' gebruikt.

Kijkbezoeken: de basisschool bezoekt de brugklas en omgekeerd

Een keer per twee jaar bezoeken leerkrachten van groep 8 in het najaar de brugklas en in het voorjaar gebeurt dit andersom. Voor leerkrachten en docenten is het inspirerend om bij elkaar in de keuken te kijken. De docenten van de middelbare school kijken met bewondering naar de leerkrachten van groep 8 die met kinderen op alle niveaus in één klas moeten kunnen werken. Ook zijn zij soms verbaasd over de zelfstandigheid van de leerlingen in groep 8. De leerkrachten van de basisschool doen ideeën op over lesmethodes die zij kunnen gebruiken in hun lessen, ter voorbereiding op de brugklas.

Groeten uit de brugklas...

De leerlingen uit klas 1 en 2 van de Praktijkschool sturen elk jaar een kaartje naar hun oude school. Ze nodigen de school uit voor de Open Dag. Sommige leerlingen hebben heel veel te vertellen, anderen zijn korter van stof. Ook de leerlingen van Het Stedelijk sturen hun eerste rapport mét een brief naar de leerkracht van hun basisschool. Dat wordt door de leerkrachten van groep 8 zeer gewaardeerd.

Bij wie kom ik in de klas?

Zoals bij alle scholen in Zutphen vindt er ook op Het Stedelijk en bij het Praktijkonderwijs een kennismakingsmiddag plaats voor kinderen uit groep 8. De groepen zijn ingedeeld en de mentor is bekend. Iedereen vindt het spannend maar ook erg leuk! Bij wie kom ik in de klas, ken ik al iemand?

Iedere dag begint bij de mentor.....

Sinds het schooljaar 2009-2010 starten de eerste klassers op Het Stedelijk iedere dag bij hun mentor (en op de dagen dat hij/zij niet werkt, bij de schaduwmentor). Het Praktijkonderwijs streeft ernaar dat de leerlingen voor 60% les krijgen van hun mentor. Voor de kinderen voelt dat vertrouwd, vergelijkbaar met de vaste leerkracht op de basisschool. Als kinderen ergens mee zitten, als het niet lukt met huiswerk of als er thuis iets is gebeurd dan is de mentor er snel bij.

.....en wordt meestal gevolgd door het Daltonuur

Het tweede uur is vaak een Daltonuur. Volgens een rooster kun je je inschrijven voor een vak. Je kunt een vak kiezen waar je extra aandacht aan moet besteden omdat je er niet zo goed in bent, omdat je de docent nog wat wilt vragen of om aan een Daltontaak te werken. In de Daltonuren kun je ook samen aan een werkstuk werken. De mentor helpt de leerlingen op weg bij de invulling van de Daltonuren.

Sarah: "Ik vond het leuk om de klas en de mentor te leren kennen. Twee leerlingen uit een hogere klas hebben een rondleiding door het gebouw gegeven. En ook verteld hoe het apparaat werkt waar je een briefje moet halen als je te laat bent." **Daan:** "En hoe je geld op moet laden voor je pasje."

Hermien Bosma (teamleider onderbouw, Praktijkonderwijs): "We starten de middag met het maken van een groepsfoto die de aankomende brugklassers, samen met de namenlijst van hun nieuwe klasgenootjes, mee naar huis krijgen. De mentor doet een gezamenlijke activiteit om elkaar te leren kennen en vaak volgt er een rondleiding door het gebouw. Het neemt iets van de spanning van de nieuwe school weg."

Robert van Rossum (directeur Stedelijk Mavo): "Daltonuren zijn volwaardige lessen. Tijdens de Daltonuren werk je aan een Daltontaak. Dat is een opdracht die deel uitmaakt van het curriculum. Leerlingen krijgen hiervoor ook een beoordeling."

Janneke Veldhuis (afdelingsleider onderbouw, Vakcollege): "Op het Vakcollege zijn de eerste twee lessen op vrijdag Daltonuren. Iedere leerling kan kiezen uit zes Dalton plusvakken, bijvoorbeeld: Taalplein, Muziek, Gezondheid & Voeding, Mediawijsheid. In verschillende groepen wordt zes weken lang zo'n plusvak uitgediept en afgesloten met een eindproduct. Zowel leerlingen als docenten zijn erg enthousiast over deze manier van werken."

Hannie Lensing (leerkracht groep 8): "Ik zit al zeven jaar, vanaf het begin, in de werkgroep PO/VO. Het is een inspirerende groep, er is weinig verloop en er nemen gemotiveerde mensen aan deel. Het mooiste is natuurlijk dat we resultaten boeken."

Colofon
'Op weg naar de brugklas' is een gezamenlijke uitgave van **Het Stedelijk, Praktijkonderwijs Zutphen** en **Stichting Archipel**, onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep **PO/VO**
Projectleiding PO/VO
Patty van Scherpenzeel, psm-onderwijsadvies, Goor
Tekst en vormgeving
José Coppes, Coppes & Communicatie, Zutphen
Fotografie
Mary Loupatty, Amersfoort
Drukwerk
Drukkerij Tesink, Zutphen

Samenwerking

Er wordt veel gesproken over de verbetering van de overgang van basisschool naar het voortgezet onderwijs. Ook op landelijk niveau zijn er aandachtspunten en aanbevelingen geformuleerd. Stichting Archipel, Het Stedelijk en het Praktijkonderwijs werken al ruim zeven jaar samen aan verbeteringen op dit gebied.
"De aandachtspunten die landelijk genoemd worden, passen we al geruime tijd in de praktijk toe. Wij vinden het onze taak kinderen zo optimaal mogelijk te begeleiden, hun talenten zo goed mogelijk te ontwikkelen en onnodige drempels weg te nemen. Door de samenwerking PO/VO verbeteren we de overgang van primair onderwijs (PO) naar voortgezet onderwijs (VO). Door middel van deze folder willen we onze resultaten zichtbaar maken."

Irma Pieper, coördinator PO/VO Stichting Archipel
Robert van Rossum, coördinator PO/VO Het Stedelijk
Hermien Bosma, coördinator PO/VO Praktijkonderwijs Zutphen

Methode "Op weg....!"

Op de Archipel basisscholen werken de leerkrachten van groep 7 en 8 met de methode "Op weg....!". Door middel van opdrachten en gesprekken met elkaar bereiden de kinderen zich voor op de middelbare school. Allerlei onderwerpen passeren de revue maar steeds staat "leren kiezen" en "nadenken over de toekomst" centraal.

Scienceproject: Licht

In 2011 start een uniek scienceproject waar 10 Archipelscholen met hun groep 8 aan deelnemen. Docenten van Het Stedelijk verzorgen een college en enkele practica over het thema Licht, voor leerkrachten van Archipel. De leerkrachten geven deze kennis door aan hun leerlingen van groep 8 en ze bouwen met hen een spectroscop. Daarna gaan leerlingen van Het Stedelijk, die de scienceroom volgen, naar de basisschool: zij geven demonstraties en doen proefjes rondom het thema Licht. Als afsluiting nemen de leerlingen van groep 8 deel aan de techniek/scienceroom op Het Stedelijk.

Kennismaken & minilessen

Ieder jaar mag groep 8 van basisschool Het Mozaïek een dag 'meedraaien' bij het Praktijkonderwijs. En alle leerlingen met een PRO- of lwoo-advies kunnen in februari meedoen met de minilessen. De overige leerlingen van de Archipelscholen bezoeken de minilessen op Het Stedelijk. Op één dag maken ze kennis met drie vakken, bijvoorbeeld wiskunde, Engels, Frans, kunst & cultuur, mens & natuur etc. Daarnaast bezoeken vrijwel alle Archipelscholen de dependance van Het Stedelijk aan de Wijnhofstraat. Daar vindt leerjaar 3 en 4 van het beroepsgerichte onderwijs plaats. Dat zijn opleidingen op het gebied van techniek, economie, zorg & welzijn.

Yasmin: "We hebben opdrachten gemaakt over de toekomst. Bijvoorbeeld over hoe je later de taken in huis wilt verdelen."

Floris: "Wij hebben een opdracht gemaakt over hoe je naar je nieuwe school gaat: met de fiets of met de bus, hoe laat moet je van huis weg, weet je welke route je moet fietsen, kun je samen fietsen?"

Emma: "Wij hebben in het winkelcentrum mensen geïnterviewd: we hebben ze gevraagd naar hun werk en welke opleiding ze daarvoor gevolgd hebben. Iedereen zei ons dat we zoveel mogelijk moesten doorleren."

Funda Bulut (leerkracht groep 8): "Ik geef sommige opdrachten als huiswerk mee en vraag de kinderen er samen met hun ouders aan te werken. Zo worden ook de ouders betrokken bij de schoolkeuze van hun kind".

Astrid: "Het Stedelijk Lyceum is een leuke, gezellige en kleine school. De Daltonuren zijn heel handig. Het allerleukste is de scienceroom; daar doe je proefjes en experimenten met stoffen."

Yasmin: "Het bezoek aan de Wijnhofstraat vond ik heel leuk want je kunt zien wat je later kunt worden. En we mochten van alles zelf doen. Bij het vak 'Verzorging' heb ik een baby een schone luijer gegeven." **Floris:** "Wij mochten zelf speculaas maken." **Daan:** "Bij de grafische afdeling ben ik samen met een klasgenootje op de foto geweest en daar hebben we een poster van gemaakt."

Sarah: "Bij de les kunst & cultuur mochten we een mobiel-tasje maken". **Daan:** "Wij hebben een zelfportret gemaakt".

Yasmin: "Ik zat op de basisschool in een combinatieklas dus ik ben twee keer naar de minilessen geweest. De lessen Latijn en Grieks waren leuk voor degenen die naar het gymnasium gingen. Bij Engels leerden we hoe we thuis woordjes konden leren."

Funda Bulut (leerkracht groep 8): "De minilessen bootsen de dagelijkse praktijk na: de kinderen maken mee hoe het is om van lokaal te wisselen, het geloop in de gang, de tweede bel, ieder uur een andere docent etc. Dat ervaar je niet tijdens een Open Dag."

Ton Straayer (leerkracht groep 7, voorheen groep 8): "Ook voor kinderen die Havo of Vwo gaan doen, is een bezoek aan de Wijnhofstraat positief; zij kijken vol bewondering rond op de grafische afdeling en hebben ontzag voor het werk op de afdeling autotechniek."

Hannie Lensing (leerkracht groep 8): "We leren kinderen ook dat je niet alleen de uitkomst van een som op moet schrijven maar ook (of juist) hoe je aan een antwoord komt. Daar kun je bij wiskunde je voordeel mee doen."

Sarah: "Wiskunde valt me erg mee. Het is veel makkelijker dan rekenen op de basisschool." **Daan:** "Op de basisschool moest je altijd rijtjes sommen maken, bij wiskunde moet je veel tekenen en veel minder rekenen. Wiskunde is afwisselender."

Taal

En van de eerste onderwerpen die de werkgroep onderzocht, is de aansluiting van 'taal' op het vak Nederlands en dan met name de grammatica. Er is in kaart gebracht wat de basiskennis moet zijn van de leerlingen op de verschillende niveaus. Zo kan de leerkracht van groep 8 beter inspelen op de persoonlijke situatie van de leerling: "Marleen gaat naar het VMBO, dus die moet die onderdelen beheersen" of "Koen gaat naar de HAVO, dus die moet een en ander bijspijkeren". Daarna heeft de werkgroep begrijpend lezen onder de loep genomen. In de afsluitende studiebijeenkomst voor leerkrachten en docenten, werden, naast theorie, ook veel ervaringen uitgewisseld.

Rekenen op de middelbare school.....

In het samenwerkingsverband is onderzocht of het rekenen van de basisschool voldoende aansluit op de vakken van het voortgezet onderwijs. Bij wiskunde heb je natuurlijk rekenen nodig maar ook bij de mens & natuurvakken, bij handel en economie, bij handvaardigheid etc. maar dan lijkt het niet meer op het rekenen van de basisschool, dan zit het in de lesstof verweven. In de praktijk blijkt dat je rekenen moet blijven oefenen, anders verloor je het snel. Bij het Praktijkonderwijs staat daarom rekenen/wiskunde, iedere dag een lesuur op het rooster. Sinds het schooljaar 2010/2011 heeft rekenen ook op Het Stedelijk een duidelijke plaats gekregen.

.....wiskunde op de basisschool?

Veel kinderen zijn erg op tegen wiskunde. Ze hebben het idee dat dat 'heel moeilijk rekenen' is. Om die angst weg te nemen, zijn er in de methode "Op weg....!" wiskundeopdrachten opgenomen, zoals werken met de rekenmachine, werken met passer of geodriehoek en het maken van grafieken en tabellen.

Het Stedelijk

Het Stedelijk is een openbare school en de enige in Zutphen die alle vormen van voortgezet onderwijs aanbiedt: gymnasium, atheneum en Havo (Stedelijk Lyceum), Mavo (Stedelijk Mavo), VMBO KB en VMBO BB (Stedelijk Vakcollege). Het Stedelijk werkt volgens de principes van Helen Parkhurst, de grondlegger van het Daltononderwijs. Daarin staan drie pijlers centraal: verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken. www.hetstedelijkzutphen.nl

Stichting Archipel

Stichting Archipel is een overkoepelende organisatie waar 24 openbare basisscholen uit de regio Zutphen, Brummen, Voorst aan verbonden zijn. Op Archipelscholen krijg je de ruimte om te doen waar je goed in wilt zijn, dat geldt zowel voor leerlingen als leerkrachten. Talentontwikkeling staat centraal. Daarnaast wil Archipel haar scholen ontwikkelen tot educatieve centra. www.archipelprimair.nl

Praktijkonderwijs Zutphen

Het Praktijkonderwijs Zutphen is een openbare school voor voortgezet onderwijs voor jongeren met leerproblemen. Er wordt rekening gehouden met individuele aanleg, capaciteiten, intelligentie, interesses en vaardigheden. De meeste leerlingen stromen uit naar het MBO niveau 2, naar werk of krijgen een plek binnen de sociale werkvoorziening. Ook de voorbereiding op de maatschappij is een wezenlijk onderdeel van het Praktijkonderwijs. www.praktijkonderwijszutphen.nl

OPEN THUIS Het Stedelijk, beide locaties:
zaterdag 21 januari 2012 van 10.00 tot 14.00 uur

OPEN THUIS Stedelijk Vakcollege, Wijnhofstraat:
donderdag 22 maart 2012 van 17.30 tot 21.00 uur

OPEN DAG Praktijkonderwijs, P. Potterstraat 12a:
zaterdag 28 januari 2012 van 10.00 tot 14.00 uur

Drs. Kees Freriks, algemeen

directeur: "We verzorgen onderwijs in kleine overzichtelijke scholen. De leerlingen voelen zich daardoor thuis. Ze kennen elkaar en hun docenten goed. Door de samenwerking met het primair onderwijs kunnen we onze leerlingen nog beter welkom heten. Wie wil kan kiezen voor de science- of musicalstream of voor de international stream (ITO)."

Sjaak Scholten, voorzitter

college van bestuur: "Een educatief centrum is een plek waarin onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsbesteding hand in hand gaan, aangevuld met zorg en opvoedingsondersteuning. Daardoor ontstaat betere afstemming, wat het kind ten goede komt. Ook de aansluiting op het voortgezet onderwijs hoort daarbij."

Hans Oldhoven, directeur:

"We streven naar een zo optimaal mogelijke ontwikkeling en ontplooiing van onze leerlingen, zodat er geen talent verloren gaat. Door het samenwerkingsverband kunnen we, zowel op het gebied van leren als zorg, aansluiten op de basisschool en daardoor de leerlingen beter begeleiden en hun talenten beter ontwikkelen."

Informatie-avonden in 2011 en 2012, start om 19.30 uur:

- Stedelijk Lyceum, Isendoornstraat 3: donderdag **24 november**
- Stedelijk Mavo, Isendoornstraat 3: woensdag **23 november**
- Stedelijk Vakcollege, Wijnhofstraat 1: donderdag **24 november**
- **Extra informatie-avond:** Het Stedelijk, Isendoornstraat 3: vrijdag **3 februari**